

גלעד⁶⁸³ ופרעה נכה הרג יאשיהו בבקעת מגדו⁶⁸⁴. ובקרא⁶⁸⁵ דהדר רמון – בן טברמון – בבקעת מגדו.

ככברה, נפה שכולה חורין חורין⁶⁸⁶. שלום, זה בית המקדש, כדאמרינן בראש השנה: בזמן שיש שלום יהיו לששון ולשמחה.

[וישבו אתו לארץ⁶⁸⁷, איוב אבל היה על בניו שמתו, וחברים מנחמין אותו. שיפתח אבל, בצערן].

שמסב בראש, [כשמברין אותו יושב באמצע כדרך גדול] כדמפרשין סדרי היסבה בברכות⁶⁸⁸: כיצד סדר היסבה? הגדול באמצע.

אבחר דרכם ואשב ראש כאשר אבלים ינחם, כך היה אומר איוב: עד שלא בא לידי צער זה הייתי בוחר דרכם ומורה להם דרך ארץ כיצד ילכו ויבואו והייתי יושב ביניהם בראש [כמלך בגדוד] כאשר אבלים ינחם – כאבל המתנחם, אלמא אבל יושב בראש.

ינחם אחריני משמען, ינחם⁶⁸⁹ משמע לאחרינא דהמנחם את אבלים הוא מיסב בראש.

ומשני: [ונחם כתיב, יו"ד ארוכה מעט] דמשמע ויושב⁶⁹⁰ [בראש כאשר יונחם כלומר כאבל המתנחם. לישנא אחרינא: ינחם⁶⁹¹ כתיב דמשמע אבל מתנחם דסוגיא דקרא משמע להדיא טפי ינחם.

⁶⁸³ שמתנחמיו של רבי עקיבא שפתח בקרא זה ודרש עליה 'ומה אחאב בן עמרי' – יודעים אנו שהדרמון הוא שהרג את אחאב, ובקעת מגדו הוא מקום הריגתו של יאשיהו ולא מקום הריגתו של אחאב שנהרג במלחמה שנלחם נגד בן הדד מלך ארם על רמות גלעד [יען אשר הציל אחאב אותו במלחמה שבו היה נצחון לבני ישראל כדכתיב במלכים (א-כ, לב-לג), ואמר לו הנביא (שם כ, מב): יען שלחת את איש חרמי מיד והיתה נפשך תחת נפשו וגו']. אבל לולי תנחומיו של רבי עקיבא לא היינו יודעים שהדרמון שייך להריגתו של אחאב (והיינו יכולים לומר שהוא שם המספיד על המלך יאשיהו שנהרג בבקעת מגדו).

⁶⁸⁴ כדכתיב בדברי הימים (ב-לה, כב): 'ויבא להלחם בבקעת מגדו'.
⁶⁸⁵ זכריה (יב, יא): 'ביום ההוא יגדל המספד בירושלים כמספד הדרמון בבקעת מגדון'. ובפירוש רבינו יוסף קרא לזכריה: 'הדרמון בן טברמון בבקעת מגדון' (עיין שם).

⁶⁸⁶ נעתק מעין יעקב.
⁶⁸⁷ דגרסינן בכתבי יד של התלמוד, וברי"ף וברא"ש: 'אמר רב יהודה אמר רב: אין המנחמין רשאין לישב אלא על גבי קרקע, שנאמר: וישבו אתו לארץ' (ובדפוס איטליה של התלמוד נשמט) [ופסקה הרמב"ם בהלכות אבל פי"ג].

⁶⁸⁸ פרק שלשה שאכלו (מו, ב): 'כיצד סדר היסבה? בזמן שהן שתי מטות גדול מיסב בראש כו' ובזמן שהם שלש גדול מיסב באמצע'. ובתוספתא ברכות פ"ה: כיצד סדר היסב? בזמן שהן שתי מטות, גדול מיסב בראשה של ראשונה.. בזמן שהן שלש מטות, גדול מיסב בראשה של אמצעית כו'.

⁶⁸⁹ יו"ד נקודה בשוא ונון בפתח.

⁶⁹⁰ נעתק בספר קילורית לעין לר' שלמה אלגאזי על עין יעקב סימן כט (בדפוס ראשון [קושטא ת"כ] דף ו ע"ב, ובמהדורת ירושלים תשס"ד (מצורף לספר רש"י תענית בעריכת ר' יוסף חיים דיין) ע' יג): בהערה לעין יעקב על מסכת כתובות: 'דע שמצאתי מסכת מועד קטן דפוס קדמון פירש רש"י ז"ל בלי תוספות וכמדומה שהיתה המהדורה קמא של רש"י ז"ל וכתוב בזה ח"ל ונחם כתיב היו"ד ארוכה קצת דמשמע בוי"ו עכ"ל. ונראה שכך האמת

לפתוח ראשון, בבית הכנסת בתורה או בדין.
ולברך ראשון, ברכת המוציא וברכת המזון בסעודה.
וליתול מנה יפה ראשון, אם חולק עם ישראל כלום⁶⁹²].

כט, א

כצפורי, ואין החבל שבאותו נקב כל כך בדוחק אלא להאריכה ולקצרה כשהן רוצין.

כפיטורי בפי ושט, עקל של נסרים שעושין בספינות ים אוקינוס לפי שים אוקינוס אינה מקבלת ברזל ואין יכולין לחזק ולחבר דפני הספינה וקושרין דף לדף דעקלים בדוחק גדול כדי שלא יכנסו המים לתוכה.
[הנפטר מחברו אל יאמר לו לך בשלום, דמשמע ההליכה תהיה בשלום אבל לא ימצא שלום⁶⁹³.]

והנפטר מן המת אומר לו לך בשלום, מפני שהוא נבעת צריך לפקדו בשלום בהליכתו⁶⁹⁴].

אין להם מנוחה, לשבח קאמר והולכין מגן עדן לרקיע ומרקיע לגן עדן לטייל ולשמוח.
שנאמר: ילכו מחיל אל חיל⁶⁹⁵.

ופדויי ישראל ישובון ובאו ציון ברנה וגומ', וכתוב: הפכת מספדי למחול לי וכו' אז תשמח בתולה במחול ויש תקוה לאחריתך וגו' כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם.

סליק פרקא וסליקא לה מסכתא דמועד קטן

שהם דברי רש"י ז"ל, כי בדפוסים שלנו במועד קטן כותב בתוספות ז"ל 'נחם כתיב. בכתובות פרש"י ז"ל בענין אחר', ומלשונם זה נראה שהיה להם פרש"י ז"ל בזה במועד קטן, ובספרי דפוסינו החדשים ליתא. ופירוש דברי רש"י ז"ל כך הם כי בספריהם היתה יו"ד ינחם ארוכה מעט דמשמע וי"ו ואשב ראש כאשר אבלים פירוש כאשר הוא הדין באבלים לישוב בראש ובזה ונחם כל אבל מאבלו בראותו שמכבדים אותו.

⁶⁹¹ בחיריק היו"ד, והגון קמוצה.

⁶⁹² נלקט מרש"י על הרי"ף.

⁶⁹³ נעתק בשיטת ריב"ב ובנימוקי יוסף.

⁶⁹⁴ נעתק בשיטת ריב"ב ובנימוקי יוסף.

⁶⁹⁵ עד כאן נדפס בעין יעקב.